

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL ASSESSMENT
GENERAL EDUCATION CERTIFICATE (GEC)**

2023 GRADE 9 PILOT STUDY

Thuto: Sesotho Puo ya Lapeng

Matshwao: 70

Nako: Metsotso e 150

Ho sa kenyelletswa metsotso e 15 ya ho bala

Teko ena e na le maqephe a 26 ho kenyeleditswe le ka hodimo.

Ditaelo ho moithuti

1. O tla fuwa metsotso e 15 ya ho bala pele o qala ho araba teko ena.
2. Bala ditaelo tsohle o nto araba dipotso ka hloko.
3. Araba dipotso tsohle.
4. Ngola dikarabo tsa hao tsohle bukeng eo o e filweng.

Teko e qala leqepheng le latelang.

O se ke wa phetla leqephe pele o laelwa ho etsa jwalo.

Potso 1: Temakutlwisiso

Bala tema e latelang o nto araba dipotso tse tla latela.

Naha e aparetswe ke lefifi la bonkantjana

- 1 Eskom e na le nalane e matla ya ho fepela naha ka motlakase. Ka dilemo tse 85 Aforika Borwa e fepelwa ka motlakase ka botshepehi o neng o anela bohle ba neng ba kgona ho o reka. Eskom e ile ya fumana dijeneretara tse ileng tsa kgona ho fehla motlakase mme tsa fepela bongata ba MaAfrika Borwa ka selemo sa 1990. Ka selemo sa 2001 Eskom e ile ya hapa kgau ya lefatshe ya *Global Energy Awards*, ka lebaka la ho fepela diphesente tse 80 tsa batho ka motlakase.
- 2 Aforika Borwa e qadile ho ba le mathata a motlakase ka selemo sa 2008. Bothata bona e ile ya e ba kobo anela. Sena se etsahetse hobane mmuso o hlolehile ho aha diteishene tse matla tse tla fehla motlakase tse ntjha tse tla fihlella boemong ba kgolo ya moruo bo potlakileng. O hlolehile ho ntjhafatsa le ho lokisa maemo a diteishene tse teng . Mathata ana a kgaello ya motlakase a bakile ho timatima ha motlakase kgafetsa.
- 3 Timatima ena e tsamaya ka mekgahlelo. Re na le mokgahlelo wa pele ho isa ho wa botshelela. Mokgahlelo wa botshelela ke o bohloko haholo hobane timatima e nka hora tse nne, Motlakase o tima hora tse ding tse nne. Sena se etsahala ka matsatsi a hlwauweng ebile matsatsing ana ho buuwa ka mokgahlelo wa 8, moo teng motlakase o tla tima hora tse 14 ka letsatsi. Mohlang motlakase o sa tingwang re ema le ho makala hore ho etsahala eng hobane re se re tlwaetse timatima.
- 4 Ho kgaoha kgafetsa hona ha motlakase ho tlisitse ho putlama ho tshabehang ha moruo naheng ya rona. Tsena di bonahala e le ditlamorao tsa manyofonyofo, boshodu ba ditjhelete le ho hloka bokgoni bo nepahetseng ba tsamaiso tsa diteishene tsa motlakase. Basebetsi ba mmuso ba ja ka mehlahare e mmedi. Ho putlama hona ho tlisitse tlhokeho ya mesebetsi, bofuma le ho etsa hore matsete a naha ya rona a re tswe ka hara matsoho. Kgele! Bona ke bothata bo boholo.

- 5 Ho tima hona ha motlakase ho baka mathata a mangata haholo dikgwebong. Kgwebo tse amehang haholo ke tsa borakgwebopotlana. Dikgwebo tsena ha di kgone ho etsa mawa ha motlakase o timme jwalo ka ho reka jenereitara kapa ho kenya disolaphanele tse sebedisang matla a letsatsi. Jenereitara e duma ka dizele, ka mona desele e theko e phahameng. Diphanele di tlameha ho hokelwa ka nepo ke ditsebi tsa tsona, ha di sa hokelwa ka nepo di ka tjhesa meaho. Ke tlhakantsuke feela. Hona ho baka hore basebetsi ba fokotswe, le dikgwebo tse sa kgoneng di kwalwe.
- 6 Setjhaba ka kakaretso se a lla. Ho timatima hona ha motlakase ho eketsa bonokwane ka hara metse ya rona. Dinokwane di fumana menyetla e mengata ya ho senya kaha tshireletso e a fokola ka nako eo motlakase o timmeng. Ka nako tse ding ha motlakase o timme dijo di a senyeha ka dihatsetsing mme ha o kgutla, o kgutla ka sekgahla se bakang hore tse ding tsa disebediswa tsa motlakase le meaho di tjhe .
- 7 Ho kgaoha hona ha motlakase ho entse hore meputso ya basebetsi e fokotsehe, theko ya motlakase e phahame, le seriti sa Eskom se theohe. Tshebetso e mpe ya Eskom e bakwa ke boitshunyako bo sa hloka haleng ba boradipolotiki le batho ba hloka ng tsebo.

[E qotsitswe le ho hlophiswa ho tswa ho: Daily Inverstor 25 January 2023]

1.1 Afrika Borwa e fepetswe ka motlakase ka botshepehi ka dilemo tse kae?

- A mashome a robong le metso e robedi
- B mashome a robedi le metso e supileng
- C mashome a robedi le metso e mehlano
- D mashome a robong le metso e mene

(1)

- 1.2 Ke eng e bontshang hore Eskom e ne e itlhomme pele ka tshebetso ya yona nakong e fetileng?
- A e ne e rekisa motlakase ka theko tse phahameng
  - B e ne e sa lokise dijenereitara
  - C e ile ya fumantshwa kgau
  - D e ile ya nehelana ka motlakase (1)
- 1.3 Polelong ena 'o neng o anela bohle ba neng ba kgona ho o reka', lentswe 'anela' le hlalosa eng? (Seratswaneng sa 1)
- A ho ba le motlakase o mongata haholo
  - B ho ba le motlakase o haellang
  - C ho ba le motlakase o lekaneng
  - D ho ba le motlakase o kgaokgaoha (1)
- 1.4 Timatima ena e ama boholo ba dikgwebo dife?
- A tsa batho batsho
  - B tsa bokgwebopotlana
  - C tsa teropong
  - D tsa makeisheneng (1)
- 1.5 Ke polele efe e netefatsang hore mathata a motlakase ha a tlo fela haufinyane.
- A ho buuwa ka ho kenngwa tshebetsong mokgahlelo wa 6
  - B ho buuwa ka ho kenngwa tshebetsong mokgahlelo wa 4
  - C ho buuwa ka ho kenngwa tshebetsong mokgahlelo wa 8
  - D ho buuwa ka ho kenngwa tshebetsong mokgahlelo wa 5 (1)

1.6 Kgetha karabo e kgutsufatsang ditaba tsa tema.

- A Ho nyoloha ha ditheko, phumantsho ya mosebetsi, dijeneretara tse fokolang.
- B Tahlehelo ya mosebetsi, kaho ya diteishene tse matla tsa motlakase, moruo o a putlama.
- C Tlhokeho ya polokeho, meaho e tjang, moruo o a hola.
- D Timatima e tlisa tshenyeho ya disebediswa, tlhokeho ya mosebetsi, ho putlama ha moruo. (1)

1.7 'Naha e aparetswe ke lefifi la bonkantjana.'

O akanya eng ka sehlooho sena?

- A Naha e na le mathata.
- B Naha yohle e lefifi.
- C Ho ba lefifi kgafetsa naheng ya rona.
- D Bosiu ho ba lefifi haholo naheng ya rona. (1)

1.8 O nahana hore MaAfrika Borwa a ikutlwa jwang ka timatima e etswang ke Eskom?

- A a tshwenyehile
- B a maketse
- C a Thabile
- D a swabile (1)

1.9 'Dijenereitara tse ileng tsa kgona ho fehla motlakase mme tsa fepela bongata ba MaAfrika Borwa.'

Ke mokgabisopuo ofe o sebedisitsweng mona? (Seratswaneng sa 1)

- A Papiso
- B Pebofatso
- C Phetheletso
- D Mothofatso (1)

1.10 Ka selemo sa 2001 Eskom e ile ya kgona ho fepela diporesente tse kae tsa batho ka motlakase?

- A diporesente tse mashome a robong
- B diporesente tse mashome a robedi
- C diporesente tse mashome a tsheletseng
- D diporesente tse mashome a supileng (1)

1.11 Mantswe ana "kobo anela" a leka ho hlalosa eng ka motlakase?
(Seratswaneng sa 2)

- A bothata ba motlakase bo lefatsheng ka bophara
- B bothata ba motlakase ha se bo boholo
- C bothata ba motlakase ke ba dikarolo tse itseng feela
- D bothata ba motlakase ke ba Afrika Borwa yohle (1)

1.12 Afrika Borwa e ka hara bothata ba timatima ka lebaka la ho se hlokomelwe ha diteishene tsa motlakase ke mmuso.

Bolela hore polelo ena ke nnete kapa mafosisa. Kgetha polelo e nepahetsng ho tse latelang.

- A Mafosisa. Mmuso o ile wa fana ka dijeneratara tse ileng tsa fehla motlakase le ho fepela naha yohle.
- B Mafosisa. Mmuso o lekola dijeneratara kgafetsa.
- C Nnete. Mmuso ha o lekole le ho ntjhafatsa boleng ba dijeneratara tse fehang motlakase.
- D Nnete. Mmuso o entse hore theko ya desele sebediswang dijenerataring e be theko e tlase. (1)

1.13 Fana ka phapang ya tshebetso ya Eskom dilemong tse 1990 le 2008

- A Ka 1990 Eskom e ile ya fumana kgau empa ka 2008 ya qala ho fumana mathata a motlakase.
- B Ka 1990 dijeneratara di ile tsa aha empa ka 2008 mmuso o ile wa qala ho ba le mathata a ho fepela Afrika Borwa ka motlakase.
- C Ka 1990 Eskom e ile ya fana ka motlakase o aneleng batho bohle empa ka 2008 Eskom e ile ya kgona ho aha diteishene tse fehang motlakase.
- D Ka 1990 Eskom e ba le ho tima ha motlakase empa 2008 ho tima ha motlakase ho a feela. (1)

1.14 Sekapolelo sena 'ho ja ka mehlahare e mmedi' se bolela eng?

- A Se bolela hore motho o ja dijo tse ngata.
- B Se bolela hore motho o ja ha bohloko ka mehlahare e mmedi
- C Se bolela hore o fumana moputso ho tswa mahlakoreng a fetang bonngwe.
- D Se bolela hore motho o ja ka mehlahare bakeng sa meno. (1)

1.15 Qolla polelo e nang le puo e fehang maikutlo. (Seratswaneng sa 4)

- A Basebeletsi ba mmuso ba ja ka mehlahare e mmedi.
- B Aforika Borwa e aparetsweng ke bothata ba timatima e etsang hore ho be le ho putlama ha moruo.
- C Tsena di bonahala e le ditlamorao tsa manyofonyofo le boshodu ba ditjhelete.
- D Ho kgaoha kgafetsa hona ha motlakase ho tlisitse ho putlama ho tshabehang ha moruo naheng ya rona. (1)

1.16 Kgetha dipolelo tse kopantsweng hammoho ho bontsha mohoplo wa sehlooho le o tshehetsang.

- A Timatima e etsa hore disebediswa ditjhe ha motlakase o kgutla ka sekgahla..
- B Mmuso ha o kgone ho fedisa timatima e etsahala kgafetsa Afrika Borwa
- C Mmuso ha o na bokgoni ba ho lokisa dijeneratara tse fehang motlakase mme sena se etsa ho be le ho putlama ha moruo.
- D Afrika Borwa e aparelwa ke lefifi Nakong ya timatima. (1)

1.17 Kgele! Bona ke bothata bo boholo.

Mosebetsi wa letshwao le (!) ke ofe polelong? Kgetha polelo e nepahetseng

- A le bontsha ho Makala
- B le bontsha ho thaba
- C le bontsha ho swaba
- D le bontsha kgena

1.18 Polelo ena 'ho hloka bokgoni bo nepahetseng ba tsamaiso ya diteishene tsa motlakase' e akanya eng? (Seratswaneng sa 5)

- A Ba hiretsweng ho tsamaisa diteishene tsa motlakase ba ne ba hloka tjhelete
- B Ba hiretsweng ho tsamaisa diteishene tsa motlakase ba ne ba rutehile ho feta tekanyo
- C Ba hiretsweng ho tsamaisa diteishene tsa motlakase ba ne ba se na tsebo ya mosebetsi oo ba o etsang.
- D Ba hiretsweng ho tsamaisa diteishene tsa motlakase ba ne ba na le tsebo e hlwahlwa ka mosebetsi oo. (1)

1.19 Maikutlo a mongodi a ba le kgahlamelo efe ho mmadi ka timatima?

- A ya hore e ka nna ya fela haufinyana
- B ya hore timatima ha e tlo fela haufinyana
- C ya hore manyofonyofo a tlo fela
- D ya hore dijeneretara di tla fedisa timatima (1)

1.20 Tema ena e reretswe baamohedi bafe ba ditaba?

- A MaAfrika Borwa ohle.
- B MaAfrika Borwa a nang le kgwebo tse kgolo.
- C MaAfrika Borwa a nang le kgwebo tse nyenyane.
- D MaAfrika Borwa a hlokanang mesebetsi. (1)

- 1.21 Polelong ena 'Sena se etsahetse hobane mmuso o hlolehile ho aha diteishene tse matla'
Mantswe ana a susumetsa maikutlo a babadi jwang? (Seratswaneng sa 2)
- A babadi ba ka halefela mmuso
  - B babadi ba ka kgothala
  - C babadi ba ka ba le tshepo ho mmuso
  - D babadi ba ka thusa mmuso (1)
- 1.22 Ke polelwana efe e tlisang sehalo sa kgalefo?
- A timatima e ya mokgahlelong wa bone
  - B timatima e ya mokgahlelong wa bohlano
  - C timatima e ya mokgahlelong wa botshelela
  - D timatima e ya mokgahlelong wa borobedi (1)
- 1.23 O nahana hore maemo ana a renang a timatima, ho tla qetella ho etsahetse jwang ka ona?
- A Batho ba tla qetella ba fumane mesebetsi ya bona hape.
  - B Batho ba tla qetella ba sebedisa ditofa tsa kgase, parafine, mashala le dikerese.
  - C Batho ba tla qetella ba sa tshepe mmuso.
  - D Batho ba tla qetella ba phela ka kgotso. (1)
- 1.24 Sepheo sa Seratswana sa pele ke sefe?
- A Ho bontsha kamoo tjehele e neng e jewa nakong eo.
  - B Ho kgothalletsa manyofonyofo a etsahalang naheng.
  - C Ho tlotla Eskom ka kgau eo e ileng ya e fumana.
  - D Ho bontsha ka moo Eskom e neng e tshepahala le ho sebetsa ka teng nakong e fetileng. (1)

1.25 Kgetha polelo e nepahetseng e bontshang hore tema e fihlelletse sepheo sa yona.

A e totobatsa mathata a bakilweng ke timatima

B e totobatsa hore timatima e tlo fela jwang

C e totobatsa hore dijeneretara di tla lokiswa

D e totobatsa hore ditsebi di tla hirwa

(1)

[25]

Potso 2: Tema tsa ditshwantsho

2.1 Papatso

Boha papatso e latelang o nto araba dipotso tse thehilweng hodima yona .

MOTSWAKO O MOTJHA O NTLAFADITSWENG

E MATLA E TLA O SIRELE TSA HO DIKOKWANAHLOKO KA 100%

SESEPA SE TSHAJWANG KE DIKOKWANAHLOKO

E ntlafaditswe ka motswako o motjha wa silivera o boemong ba10

E fenetha dikokwanahloko ka 100 %

[E qotsitse le ho lokiswa ho tswa ho Pixta stock.com]

2.1.1 Ke sehlahiswa sefe se bapatswang setshwantshong se ka hodimo?

- A lelapa le thabileng
- B sesepa sa lifebuoy
- C sesepa se hlapang
- D motswako o motjha o ntjhafaditsweng (1)

2.1.2 Papatso ena e lebisitswe ho bomang?

- A bontate ba Malapa
- B bana ba hlokometsweng ke batswadi
- C bomme ba thabileng ka malapeng
- D batho ba ratang sesepa se bolayang dikokwanahloko (1)

2.1.3 Hobaneng ha polelo ena 'e matla e o sireletsa ho dikokwanahloko' e ngotswe ka ditlhaku tse kgolo papatsong?

- A ho bapatsa sehlahiswa
- B ho kgabisa papatso
- C ho hohela bareki
- D ho netefatsa hore e tla fetola maphelo a bareki (1)

2.1.4 'Sesepa se tshajwang ke dikokwanahloko'?

Ke mokgabisopuo ofe o sebedisitsweng polelong ena?

- A Tshwantshanyo
- B Phetheletso
- C Tshwantshiso
- D Phoqo (1)

2.1.5 Pososelo ya lelapa le hlahileng papatsong e amana jwang le molaetsa wa papatso?

- A E bontsha hore ba kgotsofetse kamora ho re ba sebedise lifebuoy.
- B E bontsha hore ke lelapa le qetang ho hlapa ka lifebuoy.
- C E bontsha hore sehlahiswa sena se tlisa mofuthu lapeng.
- D E bontsha hore ba thabetse motswako o motjha. (1)

[5]

2.2 Khathunu

Lekola khathunu e ka tlase o nto araba dipotso tse tla latela.

EMISANG KA TLHEKEFETSO YA MARANGRANNG!

Foreimi ya A
Tlhekefetso ya marangranng e mpe e tshwana le ho kgoba motho ka mantswe o mo shebile.

Foreimi ya B
Ka nnete ke thefuleha maikutlo ka mehla ha ke bula khomputara ya ka, ke ikutllwa ke kgeseha ho bomphato ba ka.

Foreimi ya C
KE NA LE MAIKUTLO!

Foreimi ya D
Mantswe a hlabane ha a buuwa ka boswaswi!

[E qotsitse le ho lokiswa ho tswa ho www.bitstripsforschools]

- 2.2.1 Taba tsee di etsahala sebakeng sefe? Foreiming ya A (1)
- 2.2.2 Baphetwa ba hlahellang Foreiming tse ka hodimo ba tshwennngwa ke eng? (1)
- 2.2.3 Puo ya mmele ya mophetwa e bontsha maikutlo afe? Foreiming ya C (1)
- 2.2.4 Ke eng se phoqang ka tshebediso ya marangrang? (1)

- 2.2.5 Ke eng se bontshang hore mophetwa o thefulehile maikutlo Foreiming ya C? (1)
- 2.2.6 Diforeimeng tse nne tse hlahellang setshwantshong ka hodimo ke efe e bontshang hore mophetwa o kgenne? Tshesehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 2.2.7 Molaetsa wa khathunu ena ke ofe? (1)
- 2.2.8 Ha tlheketso ya marangranng e ntse e tswela pele ho tla qetella ho etsahetse jwang ka baphetwa ba hlahellang khathunung? Fana ka lebaka ho tshehetsa karabo ya hao. (2)

[10]

Pitso 3: Kgutsufatso

Bala ditaba tsa tema e latelang, ebe o kgutsufatsa mekgwa ya ho boloka tjhelete.

ELA HLOKO: O tshwanetse ho etsa tse latelang

1. Ngola dintlha tse **SUPILENG** ka dipolelo tse felletseng.
2. Nomora dipolelo tsa hao ho tloha ho 1-7.
3. Ngola ntlha e le **NNGWE** bakeng sa polelo ka nngwe.
4. Kgutsufatsa tema o sebedisa mantswe a hao.
5. Bolelele ba palo ya mantswe a kgutsufatso e be 70-80.
6. Ngola palo ya mantswe a sebedisitsweng ka hara masakana qetellong ya kgutsufatso.
7. Ha ho hlokahale sehlooho kgutsufatsong ya hao.

O ka phela jwang ka tjhelete e nyenyane

Na o se o phela ka tjhelete e nyenyane ka lebaka la mathata a moruo wa naha? Haeba o tshwenngwa ke maemo a hao a ditjhelete, ho na le dintho tseo o ka di etsang, tse ka o thusang hore o phele ka tjhelete e nyenyane. Bapisa mokgolo wa hao le ditlhoko tsa hao mme o shebe hore na ke dintho dife tseo o ka di rekang o sebedisa tjhelete e nyenyane le tseo o sa di hlokeng, e le hore o kgone ho phela ka tjhelete eo o nang le yona.

Leha dipalangwang di le bohlokwa maphelong a rona bakeng sa ho phetha mabaka a fapaneng o ka rekisa koloi tse ding ha o na le tse fetang bonngwe wa boela wa sebedisa dipalangwang tsa setjhaba ho phetha mabaka a lelapa. O ka boela wa leka ka hohle ho fokotsa ho sebedisa tjhelete dinthong tse amanang le boithabiso tse kang ho lefella ditjhanele tse ngata tsa thelevishene. Buisana le lelapa ho sebedisa metsi, kgase, motlakase le peterole hantle kamehla, mme di tingwe ka tshwanelo ha di sa sebediswe. Dintho tsena di ka shebahala di se bohlokwa haholo empa di ka thusa bakeng sa ho boloka tjhelete .

Leka ka hohle ho hlophisa le ho pheha dijo lapeng ho e na le hore le tswe ka mehla ho ya ja mabekeleng a rekisang dijo. O se qhale dijo tse setseng ka la maobane mme o qobe ho reka dijo tse se nang phepo e ntle, mohlomong o ka nna wa lema serapa sa mereho lapeng la hao. Ho feta mona reka diaparo tseo o di hlokanang, e seng o di reke hobane feela o batla ho kena fesheneng. Reka diaparo tsa hlabula mariha mme o reke tsa mariha ha e le hlabula. Jwalo kaha o na le dintho tseo o lakatsang kapa o labalabelang ho di reka, pele o reka ntho e itseng, ipotse hore na o ka kgona ho di reka, le hore na e be o a di hloka. Rekisa dintho tseo o seng o sa di hloke kapa o sa di sebediseng. Ha o ka phela ka tataiso ena ya tshebediso ya ditjhelete o ka phela hantle ntle le mathata.

[E qotsitswe le ho lokiswa ho tswa ho...JW ORG.]

[10]

Potso 4: Dibopeho le melao ya tshebediso ya puo

Bala tema o nto araba dipotso tse tla latela.

Tshepo le lerato bophelong

- 1 Kamora hore a etele ngaka, ntate Kgakgau a fumana hore o na le bohloko bo sa pheko leheng ba lefu la mofetshe. Dingaka di mo boleletse hore ha ho seo di ka se etsang, ntle le hore o tla phela dikgwedi tse mmalwa. Ntate Kgakgau o ne a lokisitse tsohle bophelong ba hae bakeng sa mohla lepato, a bile a kentse le mora ya bitswang Tokelo wiling jwalo ka mojalefa.
- 2 Monghadi Kgakgau o ile a bolella Tokelo hore matsatsi a hae a ho phela a se a se makae. Tokelo o ne a sulafallwe hampe ke ditaba tsena. O ile a etela laeaborari ho bona hore ha ho seo a ka se fumanang ho thusa ntatae kaha dingaka di ne di sa hlalosa hore ke mofuta ofe wa mofetshe o mo tshwereng. A phetla dibuka tsa laeaborari le inthanete. A phetla dibuka tse kgolo le tse nyane ho leka ho fumana tharollo.
- 3 Ntate Kgakgau mohlang a boelang ngakeng, o ile a kopana le ngaka e neng e apere diaparo tse tshweu ba lehlwa ka mmala. mme ya mmolella hore mofetshe o mo tshwereng ke wa masapo. Mofetshe wa masapo ha o tshwere motho o iphumana a hloka takatso ya dijo, letlalo la hae le ba mahwashe. O fokollwa le ke mmele ha mofetshe o ntse a ata.
- 4 Kgakgau o ne a hlokometse hore bakudi ba jwalo ka yena ha ba fumantshwe thuso ya mantlha e tshwanetseng. Taba ena e ne e mo utlwisisa bohloko haholo hobane o ne opelwa haholo.
- 5 Tokelo ha a le moo laeaborari o ile a fumana dintlha tse ngatanyana tse hlalosing ka mofetshe wa masapo. Ho latela ka moo Tokelo a neng a ipokeleditse ka dibuka tse ngata ka teng tse hlalosing mofetshe wa masapo, batho bohle ba ne ba elellwa hore o na le bothata. Diphuputsong tseo a neng a di etsa o ne a botsa batho bohle ba ka bang le tsebo ka lefu lena la mofetshe “Ka nako e nngwe mofuta ona wa mofetshe o ka o fumana ka lefutso ho tswa lelokong kapa melokong ya heno” ho rialo monna ya neng a le ka laeaborari a leka ho thusa Tokelo. Taba ena ya imela

Tokelo haholo, le yena a fumana ha mofuta oo wa mofetshe o na le kalafo e seng pheko.

- 6 Matsatsi a ile a feta mme bohloko ba tota ho ntate Kgakgau. O ile a kena sepetlele mme dingaka tsa fapanyetsana ka yena ho leka ho mo thusa. Tokelo o ne a se a se na tshepo ya hore ntatae o tla phela, le ha e le mona a lekile matsapa. “Ngaka hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntate a le sepetlele?” ho rialo Tokele a tsholla meokgo.
- 7 Ho fetile dikgwedi tse tsheletseng Tokelo a fumana mohala o mo memelang sepetlele. Tseleng o ne a tshohile letswalo mme a sa dudisehe setulong sa kolo. Pelo e balabala se sa feleng. Ho fihleng ha hae sepetlele, Tokelo o fumane ntatae a phetse hantle a se a le malalaalaotswe a emetse yena feela hore a tlo mo lata. Dingaka di ne di thabile haholo ho bona katleho ya tsona, mme ba abela Tokelo kgau ya ho ya ithuta ho feta ka mofuta e fapaneng ya mofetshe.

[E qotsitswe ho tswa ho Monate wa Puo: Leqh. 38 – 41]

4.1 Bolela hore ‘mojalefa’ ke mofuta ofe wa lebitso. (Seratswaneng sa 1)

- A Kgoboka
- B Lebitsobitso
- C Kgopolo
- D hohle

(1)

4.2 ‘Dingaka di mo boleletse hore ha ho seo di ka se etsang.’ (Seratswaneng sa1)

Hlwaya mofuta wa polelo o sebedisitsweng polelong ena.

- A Polelokopane
- B Polelohlalosi
- C polelonolo
- D polelomararane

(1)

4.3 Bolela lehlalosongwe la lentswe 'lepato'. (Seratswaneng sa 1)

- A sehopotso
- B katela
- C phupu
- D matshidiso

4.4 Ke lentswe lefe leo e leng lelatodi la lentswe 'nyakalletse'? (Seratswaneng sa 2)

- A Thabile
- B Sulafalletswe
- C Hlorile
- D Nyanyaka

(1)

4.5 Bolela hore polelwana ena ke mofuta ofe wa polelwana.

'Tokelo o ne a sa phuthuloha ka koloing'. (Seratswaneng sa 7)

- A Polelwanakgethi
- B Polelwanatlhalosi
- C Polelwanabitso
- D polelwanakutu

(1)

4.6 A phetla dibuka tse kgolo le tse nyenyane ... o ne a batla tsebo e batsi ka mofetshe .

'Tlatsa sekgeo ka lekopanyi le nepahetseng polelong eo o e filweng.

- A Hore
- B ha
- C Kaha
- D Empa

(1)

4.7 'O ile a kopana le ngaka e neng e apere diaparo tse tshweu (Seratswaneng sa 3)

Bolela hore mantswe 'tse tshweu a sebedisitswe e le karolo efe ya puo.

- A lehlalosi
  - B Lekgethi
  - C Leamanyi
  - D Leetsi
- (1)

4.8 Dingaka tsa kajeno di hloleha ho phekola mofetshe wa masapo.

Bolela hore mantswe a sehetsweng mola ke karolo efe ya puo.

- A Lebitso
  - B Lehlalosi
  - C Leakaretsi
  - D Lesupi
- (1)

4.9

Ntate Kgakgau o ne a lokisitse tsohle bophelong ba hae bakeng sa mohla lepato.

Kgetha polelo e nepahetseng e ho boetsuwa.

- A Tsohle di ne di lokisitswe ke ntate Kgakgau bakeng sa mohla lepato.
  - B Tsohle di ne di ile tsa lokiswa ke ntate Kgakgau bakeng sa mohla lepato
  - C Tsohle di ne di lokisiswa ke ntate Kgakgau bakeng sa mohla lepato
  - D Tsohle di ne di lokiswa ke ntate Kgakgau bakeng sa mohla lepato
- (1)

4.10 Fana ka tlhaloso ya lentswe 'lefu' jwaloka ha le sebedisitswe polelong.
(Seratswaneng sa 5)

- A bohloko bo tshwereng motho
- B lepato la motho ya hlokahetseng
- C phupu ya motho ya patwang
- D ho hlokahala ha motho

4.11 Taba ena e ne e mo utlwis... bohloko haholo hobane o ne a sa opelwa haholo.

Kgetha Karabo e nepahetseng hohlalosa tsela eo ntate Kgakgau a neng a opelwa ka yona.

- A -itse
- B -ise
- C -isa
- D -a (1)

4.12 Kgetha kgutsufatso e nepahetseng ya lentswe Monghadi ho tse latelang.

- A Mn.
- B Mon.
- C Mongh.
- D Mong. (1)

4.13 “Ka nako e nngwe mofuta ona wa mofetshe o ka o fumanwa ka lefutso ho tswa lelokong kapa molokong wa heno.”

Hobaneng ha polelo ena e kentswe ka hara matshwao a diabula diakwala?

- A e bontsha hore ke ntlha
- B e bontsha hore ke qotso
- C e bontsha hore ke puommui
- D e bontsha hore ke puopehelo (1)

4.14 Batho ba fumana pheko ya mantlha sepetlele.

Kgetha leemedi le nepahetseng bakeng sa lentswe le sehetsweng mola.

- A Lona
- B Bona
- C Tsona
- D Yona (1)

4.15 Ketso ya Tokelo ya ho fumantswa kgau e mo e ntse...

Kgetha lentswe le peletilweng ka ho nepahala ho qetella polelo e ka hodimo

- A Mampoli
- B Mampodi
- C Mampudi
- D Mmampodi (1)

4.16 'Tokelo a phetla dibuka tse kgolo le tse nyenyane ho leka ho fumana tharollo.

Kgetha polelo e nepahetseng e ho lekgathe letlang.

- A Tokelo o ntse a phetla dibuka tse kgolo le tse nyane.
- B Tokelo o badile dibuka tse kgolo le tse nyane.
- C Tokelo o tla phetla dibuka tse kgolo le tse nyane.
- D Tokelo o ile a phetla dibuka tse kgolo le tse nyane. (1)

4.17 "Ngaka hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntate a le sepetele"?' ho botsa Tokelo.

Kgetha polelo e nepahetseng e ho puopehelo.

- A Tokelo o botsa ngaka hore hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntatae a le sepetele.
- B Tokelo o botsisisitse ngaka hore hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntate a le sepetele.
- C Tokelo o botsitse ngaka hore hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntate a le sepetele.
- D Tokelo o botsetsa ntatae ho ngaka hore hobaneng ha bohloko ba mofetshe bo ntse bo tota leha ntatae a le sepetele. (1)

4.18 Hlwaya polelo e bontshang leeme ho tse latelang

- A Dingaka tsohle ha di kgone ho phekola mofetshe wa masapo.
- B Dingaka tse ding di kgona ho phekola mofetshe wa masapo.
- C Ke dingaka tsa banna feela tse kgonang ho phekola mofetshe wa masapo.
- D Ke dingaka tse sebetsang ka thata tse kgonang ho phekola mofetshe wa masapo. (1)

4.19 Kgau eo Tokelo a e fumaneng e mo buletse ditsela tse ngata.

Kgetha lesupi polelong ena.

- A E
- B Mo
- C Tse
- D Eo

(1)

4.20 'Ho latela ka moo Tokelo a neng a ipokeleditse ka dibuka tse ngata ka teng .' (Seratswaneng sa 5)

Fana ka tlhaloso ya moelelo wa lentswe 'ngata' jwalo kaha le sebedisitswe polelong eo o e filweng.

- A palo ya dibuka
- B qubu ya dibuka
- C pokello ya dibuka
- D hopo ya dibuka

(1)

[20]

Pheletso ya teko

